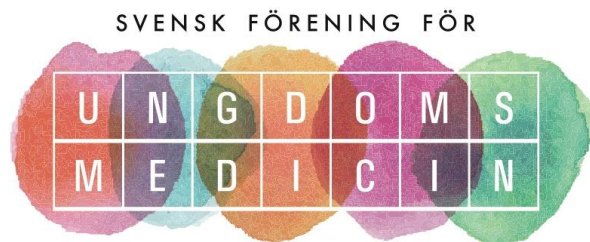

2020-03-08

REMISSVAR
Sveriges läkarförbund
Avdelningen för Politik och Profession

Gem 2020/0021

PPAdministration@slf.se

Ökad kompetens om neuropsykiatriska svårigheter och sex och samlevnad i lärarutbildningarna

Svensk förening för ungdomsmedicin (SFFU) är en ideell delförening till Barnläkarföreningen och består av läkare från flera specialiteter. Föreningen syftar till att sprida kunskap bland annat om ungdomsårens särskilda förutsättningar och behov, konsekvenserna av dessa för beslut som påverkar ungdomars hälsa, samt hur kunskapen om adolescensen behöver påverka vården och dess utformning.

Sammanfattning av svaret från SFFU

SFFU välkomnar utredningen och förslaget om ökad kompetens om neuropsykiatriska svårigheter och sex och samlevnad i lärarutbildningen. Mot bakgrund av kunskap om ungdomars normala utveckling och hälsa är vi mycket positiva till de justeringar som föreslås, men vill också belysa vikten av att se sex- och samlevnadsundervisning i sin helhet och därmed för framtida diskussioner och utredningar introducera ett ämne kring Livskunskap. I processen kring utvecklingen av dessa ämnesområden vill vi också betona vikten av ungdomars delaktighet.

Ungdomars utveckling och hälsa

Ungdomstiden är en träningsperiod inför vuxenlivet där individen ska utveckla sina förmågor och bli en självständig individ. Under denna tid utvecklas ungdomen både biologiskt, psykologiskt/kognitivt, socialt och sexuellt. Sistnämnda utveckling är centralt för ungdomen och det är därför glädjande att större fokus läggs på detta i kommande lärarutbildning.

För att kunna utveckla sin identitet behöver ungdomen experimentera och ta risker. Ungdomars risktagande resulterar i att dödstalen bland ungdomar är avsevärt högre än den bland yngre barn. Glädjande kan konstateras att hälsotrenden och miljöintresset bland ungdomar är starkare nu än tidigare. Ohälsosamma levnadsvanor såsom rökning och alkoholkonsumtion minskar. Dessvärre ökar den psykiska ohälsan, stillasittandet och övervikt. Det finns alltså all anledning till att fortsätta att fokusera på ungdomars hälsa.

Skolans roll

Flera rapporter visar en hög grad av psykisk ohälsa bland unga idag. Detta behöver belysas och bemötas på den arena där ungdomar befinner sig stora delar av dagen, nämligen skolan. Det har i tidigare studier visats att skolmiljön har betydelse för ungdomars psykiska hälsa. Gatehouseprojektet

i Australien visade att en trivsamt skolmiljö minskade riskbeteenden såsom t.ex. rökning och alkoholkonsumtion (Bond L 2004). Skolans fysiska miljö behöver således beaktas för ungdomars välmående.

Att lyckas i skolan är centralt för den framtida hälsan. Studier visar att barn och ungdomar med neuropsykiatriska svårigheter uppvisar sämre skolresultat än andra unga. Förbättrad kunskap om NPF på lärarutbildningen är centralt för att motverka denna trend.

Studier visar också att ungdomar med NPF uppvisar riskbeteenden (såsom t.ex. tidig sexualdebut, ökad förekomst av könssjukdomar osv) i högre utsträckning än friska jämnåriga. Kunskap om detta samband behövs också i utformningen av sex och samlevnadsundervisningen.

Livskunskap

Aktuell läroplan (Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2018) anger att elever ska få kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället. Rektorn ansvarar för att undervisning om alkohol, narkotika, doping och tobak (ANDT) samt om sex och samlevnad sker. På vissa håll implementeras även det evidensbaserade programmet Youth Aware of Mental Health (YAM). Eftersom det är känt att riskbeteenden ofta anhopas och att det finns gemensamma nämnare till dessa (Nylander C 2014) vore det önskvärt att överväga återintroduktion av planen för skolämnet, Livskunskap, som omfattar samtliga ovan nämnda perspektiv. Detta skulle kunna ske som en utveckling av dagens ämne Idrott och Hälsa samt till viss mån även av ämnet Hem och Konsumentkunskap.

Delaktighet

Slutligen rekommenderas ungdomars delaktighet i arbetet om Ökad kompetens om neuropsykiatriska svårigheter och sex och samlevnad i lärarutbildningarna. Detta är i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter (artikel 12), som också glädjande är central i underlaget före remissen. Ungdomars delaktighet är också grundläggande för SFFU:s arbete (Gutniak 2019).

Referenser

The Gatehouse Project: can a multilevel school intervention affect emotional wellbeing and health risk behaviours? Bond L, Patton G, Glover S, Carlin JB, Butler H, Thomas L, Bowes G. J Epidemiol Community Health. 2004;58(12):997-1003.

The triply troubled teenager--chronic conditions associated with fewer protective factors and clustered risk behaviours. Nylander C, Seidel C, Tindberg Y. Acta Paediatr. 2014;103(2):194-200.

Unga experter – varför vi behöver ett ungdomsråd. Gutniak A, Nylander C, Kristensen F. Barnläkaren. 2019;4:32